

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2023-08-31

Diarienummer: N608-1674/23

Handläggare: Anna Lagerquist

E-post: anna.lagerquist@forskola.goteborg.se

Remissvar – Motion av Axel Darvik (L) om att stärka kommunens arbete mot bortförandet av barn till andra länder

Förslag till beslut

1. Förskolenämnden tillstyrker *Motion av Axel Darvik (L) om att stärka kommunens arbete mot bortförandet av barn till andra länder*
2. Yttrande i enlighet med förskoleförvaltningens tjänsteutlåtande översänds till stadsledningskontoret.
3. Paragrafen justeras omedelbart.

Sammanfattning

Stadsledningskontoret har begärt att förskolenämnden yttrar sig över *Motion av Axel Darvik (L) om att stärka kommunens arbete mot bortförandet av barn till andra länder*. Remissvaret ska vara stadsledningskontoret tillhanda senast 29 september 2023.

Motionen innehåller tre förslag till beslut i kommunfullmäktige. Syftet med motionen är att stärka arbetet på kommunnivå.

Förskoleförvaltningen ställer sig bakom förslagen i motionen. En av kommentarerna som förvaltningen framför är att ett eventuellt genomförande av förslagen i motionen med fördel kan göras i samordning med insatser som beskrivs i befintliga styrdokument för Göteborgs Stad. Några exempel på sådana styrdokument är *Göteborgs Stads plan för arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck 2020–2023* och *Göteborgs Stads plan för att motverka tystnadskulturer 2023–2025*.

Bedömning ur ekonomisk dimension

I förskoleförvaltningen är cirka 8 900 medarbetare anställda. Majoriteten av medarbetarna (cirka 8 000) möter barn och vårdnadshavare och har sin arbetsplats i verksamheterna förskola, pedagogisk omsorg och öppen förskola. Om alla medarbetare som möter barn och vårdnadshavare ska genomgå kompetensutveckling, utöver det som redan pågår i förskoleförvaltningen, kommer det uppstå nya kostnader. Framför allt när personal ska frigöras från sitt uppdrag och vikarier anskaffas. Förskoleförvaltningen gör bedömningen att kostnader för sådan kompetensutveckling inte ryms inom ramen för förskolenämndens budget. Därför bör motionens förslag om ökad kunskap kostnadsberäknas och förses med finansiering.

Bedömning ur ekologisk dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur social dimension

Motionen tar upp barn och ungas hälsa och välmående samt barns rätt att känna sig och vara trygga. Motionen tar även upp Jämställdhetsmyndighetens rapport *Bortförda Barn och Unga* (2022:25). Ytterligare mångfaldsperspektiv nämns inte i motionen. Vid ett eventuellt genomförande av motionens förslag anser förskoleförvaltningen att de lagstadgade diskrimineringsgrunderna bör tydliggöras i arbetet.

Barnkonventionen

Artikel 11¹ i barnkonventionen handlar om att bekämpa olovligt bortförande och kvarhållande av barn i utlandet. Motionen hänvisar inte till barnkonventionen men tar upp *Konventionen om de civila aspekterna på internationella bortföranden av barn*.

Konventionen togs fram vid en internationell konferens i Haag år 1980 och ratificerades av den svenska regeringen i februari år 1989.

Förskoleförvaltningen anser att motionen omfattar barnrättsperspektivet då den handlar om att skydda barn och deras rättigheter.

Samverkan

Information har skett med de fackliga organisationerna vid förvaltningssamverkan den 20 september 2023.

Bilaga

Motion av Axel Darvik (L) om att stärka kommunens arbete mot bortförandet av barn till andra länder

¹ Artikel 11

1. Konventionsstaterna skall vidta åtgärder för att bekämpa olovligt bortförande och kvarhållande av barn i utlandet.
2. För detta ändamål skall konventionsstaterna främja ingåendet av bilaterala eller multilaterala överenskommelser eller anslutning till befintliga överenskommelser.

Ärendet

Stadsledningskontoret har begärt att förskolenämnden yttrar sig över *Motion av Axel Darvik (L) om att stärka kommunens arbete mot bortförandet av barn till andra länder*. Remissvaret ska vara stadsledningskontoret tillhanda senast 29 september 2023. På grund av tidplanen medges ingen bordläggning.

Beskrivning av ärendet

Förskolenämnden har mottagit remissen *Motion av Axel Darvik (L) om att stärka kommunens arbete mot bortförandet av barn till andra länder* från stadsledningskontoret med begäran om yttrande. Remissvaret ska vara stadsledningskontoret tillhanda senast 29 september 2023.

Motionen innehåller en kort bakgrundsbeskrivning av frågan samt tre förslag till beslut i kommunfullmäktige. Syftet med motionen är att stärka arbetet på kommunnivå.

Förvaltningens bedömning

Motionen fokuserar på barn i en hederskontext som blir bortförda och kvarhållna mot sin vilja i utlandet, ett exempel som motionen tar upp är tvångsgifte. För att veta att något är mot sin vilja behöver barnet vara tillräckligt gammal och mogen för att kunna förstå eventuella konsekvenser. Först då kan barnet antas ha förmåga, men kanske inte alltid möjlighet, att signalera om de inte vill följa med sina vårdnadshavare.

Förskoleförvaltningen vill lyfta att barn i förskoleåldern (1–5 år) oftast vill följa med sin/sina vårdnadshavare och har troligen ännu inte förmågan att förstå eventuella konsekvenser. Barn är således främst utelämnade till att vuxna i deras närhet tar beslut, som inte inskränker på deras mänskliga rättigheter, och signalerar till berörda myndigheter.

I förskolan handlar bortförda och kvarhållna barn utomlands, i ett syfte som inte gynnar barnets intresse och i en hederskontext, främst om uppfostring och kvinnlig könsstämpning.

I motionen framförs tre förslag till beslut i kommunfullmäktige.

1. *Behovet av eventuella styrdokument mot bortförande av barn i Göteborgs Stad ska utredas.*

Förskoleförvaltningen ställer sig bakom förslaget att först utreda behovet av nytt styrdokument för Göteborgs Stad innan eventuellt uppdrag ges att ta fram ett sådant. Utredningen bör pröva behovet mot redan befintlig styrning på området.

Förskoleförvaltningen ser att befintliga styrdokument (program och planer på stadenivå) med fördel skulle kunna samordnas för att stötta arbetet mot bortförande och kvarhållande av barn i utlandet. Berörda förvaltningar skulle även kunna se över och eventuellt revidera sina verksamhetsnära rutiner, till exempel rutin för orosanmälan, i syfte att tydligare införliva frågan. Denna möjlighet skulle innebära att ett nytt styrdokument inte behövs på området.

2. *Göteborgs Stad får i uppdrag att utreda om och i så fall hur samarbetet med statliga aktörer, i syfte att motverka bortföranden, kan stärkas.*

Samarbete mellan myndigheter, både kommunala och statliga, är centralt för att tillgodose barns rättigheter. Förskoleförvaltningen ställer sig därmed bakom förslaget. För att kunna stärka samarbetet bör föreslagna utredning först klargöra vilket ansvar varje aktör har och vad det ansvaret innebär. Ett sådant klargörande kommer att påvisa gränssnitt och eventuella ”glapp” i process och ansvar. Därmed tydliggörs samarbetsytorna och eventuella behov av att utveckla dem.

3. *Öka kunskapen om problematiken med bortförda barn bland anställda hos relevanta kommunala aktörer, samt informera och utbilda om vikten av att som anställd vid Göteborgs Stad sätta svensk lagstiftning över hederskultur.*

Förskoleförvaltningen delar motionens syn på att kunskap om frågan behöver öka hos medarbetare. Om motionens förslag om att öka kunskapen antas kan genomförandet med fördel samordnas med kompetenshöjande insatser som är en del av befintliga styrande dokument som berör området, till exempel kommande handlingsplan mot våld i nära relationer samt *Göteborgs Stads plan för arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck 2020–2023*. Förskoleförvaltningen ser även att det är av vikt att samma utbildning ges återkommande för att kunna nå alla medarbetare och för att upprätthålla kunskapsnivån vid personalomsättning/nyrekrytering.

Det är en självklarhet att som anställd i förskoleförvaltningen följa svensk lagstiftning. Dock finns det situationer där enskild anställd väljer att avstå från att till exempel göra en orosanmälan. Det kan då handla om otillåten påverkan från vårdnadshavare eller andra i barnets närhet. I vissa fall hotas medarbetare, och deras närstående, med repressalier om orosanmälan görs eller frågor ställs till barnet. Förskoleförvaltningen ser därför en koppling mellan motionens förslag till beslut och befintliga styrdokument så som *Göteborgs Stads plan för att motverka tystnadskulturer 2023–2025*. Det finns även en koppling till förskoleförvaltningens egen utredning *Uppdrag att avveckla tystnadskulturen med syfte att förstärka personalens säkerhet* som genomfördes under våren år 2022 på uppdrag av förskolenämnden. Ett eventuellt genomförande av motionens förslag bör kopplas till arbetet med trygghet, motverkan av tystnadskultur och brottsförebyggande arbete för att på ett tryggt och säkert sätt kunna leva upp till anmälningsplikten.

Johan Olofson

Eva Berg

Förvaltningsdirektör

Avdelningschef Verksamhetsstöd

Expedieras till: stadsledningskontoret@stadshuset.goteborg.se.

Remissvaret lämnas i Word-format. Diarienummer 0532/23 och remissinstansens namn anges i ämnesraden på e-postmeddelandet. Protokollsutdrag och tjänsteutlåtande bifogas.